

Επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής
ιδιοκτησίας στην ΕΕ:
αποτελέσματα στα σύνορα της ΕΕ και στην
εσωτερική αγορά της ΕΕ το 2021

Δεκέμβριος
2022

**Επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής
ιδιοκτησίας στην ΕΕ: αποτελέσματα στα σύνορα
της ΕΕ και στην εσωτερική αγορά της ΕΕ το
2021**

Περίληψη

Η ΓΔ TAXUD και το EUIPO σε συνέχεια της συμφωνίας που υπέγραψαν το 2020, δημοσιεύουν από κοινού ετήσιο έγγραφο το οποίο παρουσιάζει τις προσπάθειες που έχουν καταβάλει και το έργο που έχουν επιτελέσει όλες οι αρχές οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ). Η δεύτερη έκδοση παρουσιάζει τα στοιχεία για τις δεσμεύσεις προϊόντων που προσβάλλουν ΔΔΙ, καθώς και άλλες συναφείς πληροφορίες για το 2021.

Το παρόν έγγραφο με τίτλο «Επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην ΕΕ: αποτελέσματα στα σύνορα της ΕΕ και στην εσωτερική αγορά της ΕΕ κατά το 2021» εκπονήθηκε βάσει των στοιχείων για τις δεσμεύσεις που υπέβαλαν οι τελωνειακές αρχές των 26 από τα 27 κράτη μέλη ⁽¹⁾, μέσω του πανευρωπαϊκού συστήματος πληροφοριών κατά της απομίμησης/παραποίησης και της πειρατείας (COPIS)⁽²⁾, καθώς και βάσει των στοιχείων για τις δεσμεύσεις στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς που υπέβαλαν, μέσω της πύλης για την επιβολή της νομοθεσίας στον τομέα της ΔΙ (IPEP), οι αρμόδιες αρχές των 21 από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ⁽³⁾. Στόχος του είναι η παροχή χρηστικών πληροφοριών για την υποστήριξη της ανάλυσης των παραβιάσεων των ΔΔΙ στην ΕΕ και τη θέσπιση κατάλληλων μέτρων για την αντιμετώπισή τους. Σε ευρύτερη κλίμακα, το έγγραφο θα πρέπει να παρέχει στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της ΕΕ στοιχεία για την ανάπτυξη μιας βάσης τεκμηρίωσης για τις προτεραιότητες και τις πολιτικές.

⁽¹⁾ Δεν έχουν υποβληθεί στοιχεία σχετικά με τις δεσμεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα το 2021.

⁽²⁾ Σύμφωνα με τη σχετική τελωνειακή νομοθεσία της ΕΕ (και ιδίως τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 608/2013), το COPIS είναι το πανευρωπαϊκό σύστημα πληροφοριών κατά της απομίμησης/παραποίησης και της πειρατείας, το οποίο περιέχει όλες τις αιτήσεις παρέμβασης και όλες τις δεσμεύσεις. Το COPIS είναι ο μόνος νόμιμος δίαυλος ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ κατόχων δικαιωμάτων και τελωνειακών αρχών.

⁽³⁾ Χάριν συντομίας, το τμήμα της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ που αντιστοιχεί στο εκάστοτε κράτος μέλος θα αναφέρεται, στο σύνολο του εγγράφου, ως εθνική αγορά του εν λόγω κράτους μέλους. Τα στοιχεία σχετικά με τις δεσμεύσεις στις εθνικές αγορές από τις αρχές επιβολής του νόμου της Αυστρίας και της Γερμανίας δεν είναι διαθέσιμα. Στην πρώτη περίπτωση λόγω των εθνικών κανονισμών που δεν επιτρέπουν στις αστυνομικές αρχές να πραγματοποιούν αυτεπάγγελτες κατασχέσεις προϊόντων παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας στην εθνική αγορά και, στη δεύτερη περίπτωση, επειδή οι αρμόδιες αρχές δεν έχουν ακόμη συνδεθεί με το δίκτυο υποβολής στοιχείων. Επιπλέον, δεν έχουν ακόμη υποβληθεί τα στοιχεία σχετικά με τις δεσμεύσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2021 στις εθνικές αγορές της Δανίας, του Λουξεμβούργου, της Σλοβενίας και της Σουηδίας, παρόλο που η απουσία των στοιχείων αυτών για το 2021 δεν μεταβάλλει κατά κάποιον τρόπο την παγκόσμια εικόνα των τάσεων.

Δεσμεύσεις στα σύνορα της ΕΕ το 2021

Ο ετήσιος αριθμός δεσμεύσεων⁽⁴⁾ εμπορευμάτων που πραγματοποιήσαν οι τελωνειακές αρχές στα σύνορα της ΕΕ, επειδή θεώρησαν ότι παραβίαζαν κάποιο δικαίωμα ΔΙ, αυξήθηκαν ελαφρώς το 2021 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (από περίπου 70 000 το 2020 σε περίπου 75 000 το 2021). Ο αριθμός των διαδικασιών που κινήθηκαν αυξήθηκε επίσης από περίπου 102 000 το 2020 σε περίπου 124 000 το 2021. Εντονότερη εξέλιξη παρατηρεί κανείς όσον αφορά τον αριθμό των αντικειμένων που δεσμεύτηκαν (από περίπου 27 εκατομμύρια το 2020 σε περίπου 42 εκατομμύρια το 2021), ξεπερνώντας ακόμη και τα επίπεδα που καταγράφηκαν το 2019 πριν από την πανδημία COVID-19. Ωστόσο, η εκτιμώμενη αξία των δεσμευμένων αντικειμένων σημείωσε μέτρια μόνο αύξηση (από περίπου 778 εκατομμύρια ευρώ σε περίπου 806 εκατομμύρια ευρώ). Η μικρή αύξηση της εκτιμώμενης αξίας των δεσμευμένων αγαθών το 2021 οφείλεται αφενός στην αλλαγή της σύνθεσης του «καλαθιού» των δεσμευμένων προϊόντων, το οποίο περιλάμβανε φθηνότερα είδη σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και, αφετέρου, στη μείωση της εκτιμώμενης τιμής μονάδας ορισμένων κατηγοριών δεσμευθέντων προϊόντων (κάτι που αφορούσε τόσο την πλειοψηφία των αντικειμένων όσο και τα ακριβότερα αντικείμενα). Αυτό συνέβη παρά την τεράστια αύξηση του αριθμού των αντικειμένων που δεσμεύτηκαν το συγκεκριμένο έτος, το οποίο ήταν το δεύτερο έτος της πανδημίας COVID-19. Όλες αυτές οι αυξήσεις αναφέρθηκαν παρά την έλλειψη υποβολής στοιχείων για τις δεσμεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στα ελληνικά σύνορα ⁽⁵⁾.

Όσον αφορά τον αριθμό των διαδικασιών, οι υποκατηγορίες προϊόντων που εμφανίζονται συχνότερα ήταν συνήθη καταναλωτικά προϊόντα (είδη ένδυσης και υπόδησης, συμπεριλαμβανομένων των αθλητικών και των μη αθλητικών υποδημάτων) και προϊόντα πολυτελείας (τσάντες, πορτοφόλια, αρώματα, καλλυντικά και ρολόγια χειρός). Όσον αφορά τον αριθμό των αντικειμένων που δεσμεύτηκαν, τις πέντε πρώτες θέσεις κατέλαβαν οι υποκατηγορίες στις οποίες τα είδη ανά τεμάχιο είναι συνήθως μικρότερα σε μέγεθος και αξία, η δε μεταφορά τους γίνεται κυρίως σε μεγάλα φορτία με εμπορευματοκιβώτια (υλικά συσκευασίας, άλλα εμπορεύματα, εξαρτήματα κινητών τηλεφώνων, παιχνίδια και άλλα είδη περιποίησης σώματος). Όσον αφορά την εκτιμώμενη αξία των προϊόντων

⁽⁴⁾ Η κάθε δέσμευση αποτελεί ξεχωριστή υπόθεση και περιλαμβάνει ορισμένο αριθμό επιμέρους αντικειμένων (ο οποίος κυμαίνεται από ένα έως αρκετά εκατομμύρια), μπορεί δε να καλύπτει διάφορες κατηγορίες προϊόντων και διάφορους κατόχους δικαιωμάτων. Οι τελωνειακές αρχές κινούν ξεχωριστή διαδικασία για κάθε κάτοχο δικαιωμάτων που αφορά η εκάστοτε υπόθεση.

⁽⁵⁾ Ιστορικά αντιπροσωπεύουν ποσοστό που αντιστοιχεί στο 5 %-6 % των δεσμεύσεων προϊόντων παραποίησης/απομίμησης στα σύνορα της ΕΕ, τόσο από άποψη αριθμού αντικειμένων όσο και εκτιμώμενης αξίας.

που δεσμεύτηκαν, τις πρώτες θέσεις κατέλαβαν με διαφορά τα προϊόντα πολυτελείας, των οποίων το αντίστοιχο αυθεντικό προϊόν είχε υψηλή μοναδιαία εγχώρια τιμή λιανικής (κυρίως λόγω των σχετικών εμπορικών επωνυμιών), όπως ρολόγια χειρός, είδη ένδυσης, τσάντες, πορτοφόλια και κοσμήματα. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται και ένα ασυνήθιστο προϊόν (τα εξαρτήματα κινητών τηλεφώνων), λόγω του μεγάλου αριθμού κατασχεθέντων αντικειμένων στη συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντων.

Όσον αφορά την προέλευση των εισερχομένων στην ΕΕ ειδών που παραβιάζουν ΔΔΙ, από τις ποσότητές τους προκύπτει ότι η Κίνα, η Τουρκία και το Χονγκ Κονγκ (Κίνα) διατηρούν σταθερά τα πρωτεία ως χώρες προέλευσης. Η Κίνα είναι η κυρίαρχη χώρα προέλευσης για τις περισσότερες κατηγορίες προϊόντων. Επιπλέον, στην πρώτη θέση των εντοπισθέντων (⁶) προϊόντων με προέλευση την Κίνα που δεσμεύθηκαν διότι παραβίαζαν δικαιώματα ΔΙ βρίσκονται τα υλικά συσκευασίας. Μεταξύ των αντικειμένων με προέλευση την Τουρκία, στην πρώτη θέση βρίσκονται τα είδη ένδυσης ενώ τα εντοπισθέντα αντικείμενα που δεσμεύθηκαν με προέλευση το Χονγκ Κονγκ (Κίνα), είναι στην πλειοψηφία τους ετικέτες, κάρτες και αυτοκόλλητα.

Όσον αφορά τα μέσα μεταφοράς, ο μεγαλύτερος αριθμός υποθέσεων δέσμευσης το 2021 εξακολούθησε να αφορά συνήθη καταναλωτικά προϊόντα που μεταφέρονται μέσω ταχυδρομείου και υπηρεσιών ταχυμεταφοράς. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, οι περιπτώσεις δέσμευσης προϊόντων που μεταφέρονται ταχυδρομικώς μειώνονται συνεχώς, ενώ οι περιπτώσεις δέσμευσης προϊόντων που μεταφέρονται μέσω υπηρεσιών ταχυμεταφοράς έχουν αυξηθεί. Ως προς τον αριθμό των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης, τα αντικείμενα που μεταφέρονται με θαλάσσια και οδικά μέσα εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία του συνόλου των δεσμευμένων αντικειμένων, ενώ παρατηρείται αύξηση στις εναέριες και ταχυδρομικές μεταφορές καθώς και στις υπηρεσίες ταχυμεταφοράς.

Τέλος, από τις δεσμεύσεις που πραγματοποιήθηκαν προκύπτει ότι τα σήματα (είτε πρόκειται για σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε για εθνικό και/ή διεθνές σήμα) εξακολουθούν να αποτελούν, με διαφορά, τα ΔΔΙ που παραβιάζονται συχνότερα.

(⁶) Από τις υποκατηγορίες των εντοπισθέντων προϊόντων εξαιρείται η υποκατηγορία «Άλλα εμπορεύματα».

Ωστόσο, τα προϊόντα που αναφέρθηκε πως δεσμεύθηκαν στα σύνορα της ΕΕ λόγω παραβίασης δικαιωμάτων ΔΙ εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν επί σειρά ετών μόνο ένα κλάσμα των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης και πειρατείας που εκτιμάται ότι εισήλθαν στην αγορά της ΕΕ. Για παράδειγμα, σε σύγκριση με τον εκτιμώμενο όγκο των προϊόντων αυτών ο οποίος αναφέρεται στις εκθέσεις του ΟΟΣΑ και του EUIPO για το παράνομο εμπόριο, τα προϊόντα παραποίησης/απομίμησης που δεσμεύθηκαν στα σύνορα της ΕΕ αντιπροσώπευαν τουλάχιστον το 0,73 % της εκτιμώμενης αξίας των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης που διέσχισαν τα σύνορα το 2013, ενώ το 2016 και το 2019 η αξία τους αντιπροσώπευε τουλάχιστον το 0,38 % και το 0,45 % αντίστοιχα.

Δεσμεύσεις στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ το 2021

Η τάση δέσμευσης εμπορευμάτων που προσβάλλουν ΔΔΙ στην εσωτερική αγορά της ΕΕ ενισχύθηκε το 2021 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Πράγματι, σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία που υπέβαλαν οι αστυνομικές αρχές, τα τελωνεία και οι αρχές εποπτείας της αγοράς, ο αριθμός των δεσμευμένων εμπορευμάτων που παραβίασαν ΔΔΙ ήταν κατά σχεδόν 7 εκατομμύρια μεγαλύτερος σε σχέση με το 2020 (46 εκατομμύρια), σημειώνοντας ετήσια αύξηση 16 %. Σημειώθηκε αύξηση παρά το γεγονός ότι ορισμένες αρχές επιβολής του νόμου στην εσωτερική αγορά που είχαν προσκομίσει στοιχεία για το 2020 δεν προσκόμισαν για το 2021, δεδομένου ότι ο αριθμός των δεσμεύσεων που πραγματοποιήθηκαν το 2020 ήταν ελάχιστος. Παρά την εν λόγω αύξηση στον αριθμό των δεσμευμένων αντικειμένων, η εκτιμώμενη αξία τους (περίπου 1 253 εκατ. EUR) μειώθηκε κατά 46 εκατ. ευρώ, ήτοι κατά 3,5 % σε ετήσια βάση, λόγω της αλλαγής στη σύνθεση των υποκατηγοριών του «καλαθιού» των δεσμευμένων προϊόντων, το οποίο περιλάμβανε φθηνότερα είδη.

Όσον αφορά τον αριθμό των δεσμευμένων ειδών και την εκτιμώμενη αξία, στα έξι κράτη μέλη με τον μεγαλύτερο αριθμό δεσμεύσεων που αναφέρθηκαν αναλογούσε πάνω από το 95 % του συνόλου των δεσμεύσεων που πραγματοποιήθηκαν στην εσωτερική αγορά κατά το 2021. Όσον αφορά τον αριθμό των δεσμευμένων ειδών, η Ιταλία προηγείται κατά πολύ, με ποσοστό σχεδόν 62 % ως προς τον αριθμό των δεσμευμένων ειδών και με 63 % ως προς την εκτιμώμενη αξία. Η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες, η Ισπανία και η Ουγγαρία βρίσκονται επίσης στις έξι πρώτες θέσεις τόσο ως προς τον αριθμό των δεσμευμένων αντικειμένων όσο και την εκτιμώμενη αξία τους, ενώ η Πορτογαλία και η Ελλάδα συμπληρώνουν την εξάδα τόσο ως προς τον αριθμό των δεσμευμένων αντικειμένων όσο και την εκτιμώμενη αξία αντίστοιχα.

Όσον αφορά τις υποκατηγορίες προϊόντων που βρίσκονται στις πέντε πρώτες θέσεις, τα « Άλλα εμπορεύματα » καταλαμβάνουν την πρώτη θέση από την άποψη του αριθμού των αναφερθέντων ειδών που δεσμεύθηκαν στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς της και ακολουθούν τα τσιγάρα και οι ετικέτες, οι κάρτες και τα αυτοκόλλητα, τα είδη ένδυσης και, σε μικρότερο βαθμό, οι συσκευές ήχου/βίντεο. Όσον αφορά την εκτιμώμενη αξία τους, οι τέσσερις υποκατηγορίες μιας ομάδας (κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, είδη ένδυσης, συσκευές ήχου/βίντεο και μη αθλητικά παπούτσια) μοιράζονται την πρώτη θέση παρουσιάζοντας παρόμοια συνολικά ποσοστά, ακολουθούμενα από τα τσιγάρα.

Τέλος, τα σήματα αποτελούν το είδος ΔΔΙ που παραβιάστηκε περισσότερο στο πλαίσιο των δεσμεύσεων που πραγματοποιήθηκαν στην εσωτερική αγορά της ΕΕ (άνω του 93 % των δεσμευμένων ειδών). Μεταξύ των λοιπών παραβιαζόμενων ΔΔΙ στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς συγκαταλέγονται τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (περίπου 6 % των δεσμευμένων ειδών) και τα σχέδια και υποδείγματα (περίπου 0,7 %).

Συνολικά στοιχεία για τις δεσμεύσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2021: συγκεντρωτικά στοιχεία στα σύνορα της ΕΕ και στην εσωτερική αγορά της ΕΕ

Οι ποσότητες των πλαστών ειδών που δεσμεύθηκαν και δεν διατέθηκαν στην αγορά της ΕΕ ανήλθε σε σχεδόν 86 εκατομμύρια είδη το 2021⁽⁷⁾. Αυτό δείχνει ότι ο αριθμός των αναφερθέντων ειδών που δεσμεύθηκαν και δεν διατέθηκαν αυξήθηκε κατά σχεδόν 31 % σε σύγκριση με το 2020 (66 εκατομμύρια είδη). Σχεδόν το 62 % των ειδών δεσμεύθηκαν στην εσωτερική αγορά και τα υπόλοιπα στα σύνορα της ΕΕ.

Η εκτιμώμενη αξία των πλαστών ειδών που δεσμεύθηκαν στην ΕΕ ξεπέρασε τα 1,9 δισεκατομμύρια ευρώ. Η αξία αυτή μειώθηκε κατά σχεδόν 3 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, παρά την αύξηση στον αριθμό των αντικειμένων που δεσμεύθηκαν. Η αντίφαση αυτή συνάδει με τη γενική εικόνα των δεσμεύσεων αντικειμένων παραποίησης/απομίμησης στην εσωτερική αγορά, όπως εξηγήθηκε προηγουμένως. Το 2021, περίπου το 65% της συνολικής αξίας των δεσμευμένων ειδών

⁽⁷⁾ Τα στοιχεία για τον συνολικό αριθμό των δεσμεύσεων δεν αντιστοιχούν στο ακριβές άθροισμα των στοιχείων για τις δεσμεύσεις στα σύνορα της ΕΕ και εκείνων για τις δεσμεύσεις στο πλαίσιο των εθνικών αγορών της ΕΕ, καθώς τα προϊόντα παραποίησης/απομίμησης που δεσμεύονται στα σύνορα της ΕΕ αλλά εν συνεχεία διατίθενται δεν καταγράφονται στα συνολικά αποτελέσματα.

αναλογούσε σε δεσμεύσεις στις εθνικές αγορές, ενώ το υπόλοιπο σε δεσμεύσεις στα σύνορα της ΕΕ. Τα ποσοστά αυτά συνάδουν με εκείνα του 2020.

Στα 10 κράτη μέλη με τον μεγαλύτερο αριθμό δεσμεύσεων που αναφέρθηκαν αναλογούσε περίπου το 97% των ποσοτήτων και πάνω από το 93% της εκτιμώμενης αξίας των ειδών που δεσμεύτηκαν. Η Ιταλία κατέγραψε τον υψηλότερο αριθμό δεσμεύσεων για τα επιμέρους είδη, πραγματοποιώντας το 39% του συνολικού αριθμού δεσμεύσεων, και πάνω από το 41 % των δεσμεύσεων με βάση την εκτιμώμενη αξία.

Γενικά, οι πέντε συνηθέστερες υποκατηγορίες δεσμευμένων προϊόντων ως προς τον αριθμό τους σε ολόκληρη την ΕΕ ήταν τα υλικά συσκευασίας, τα τσιγάρα, οι ετικέτες, οι κάρτες και τα αυτοκόλλητα, τα είδη ένδυσης και τα παιχνίδια. Οι πέντε αυτές υποκατηγορίες αντιπροσώπευαν ποσοστό άνω του 53 % των προϊόντων που καταγράφηκαν. Όσον αφορά την εκτιμώμενη αξία των αναφερθέντων ειδών, οι πρώτες σε σειρά υποκατηγορίες εντοπισθέντων προϊόντων ήταν τα είδη ένδυσης, ακολουθούμενα από τα ρολόγια χειρός, τις συσκευές ήχου/βίντεο, τα κλωστοϋφαντουργικά είδη και τα μη αθλητικά υποδήματα. Οι πέντε υποκατηγορίες αυτές αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 54 % της εκτιμώμενης αξίας των δεσμεύσεων που αναφέρθηκαν το 2021.

Επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας από την ΕΕ: αποτελέσματα στα σύνορα της ΕΕ και στην εσωτερική αγορά της ΕΕ το 2021

